

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOCIOLOGIJA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2025./2026.

SOC.57.HR.R.K1.24

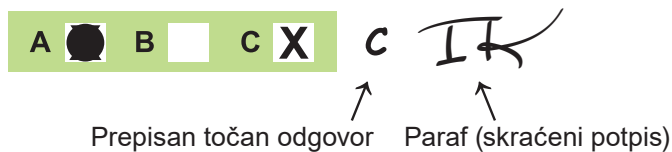

65596

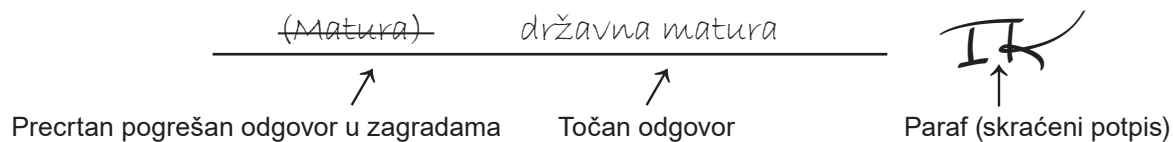
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

SOCIOLOGIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

S
O
C

List za odgovore

D-S057

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

SOC.57.HR.R.L1.02

65597

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

S O C

17.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
18.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
26.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
29.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
29.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
30.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
30.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
31.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
31.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
32.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
32.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
33.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
33.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazani su način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Kako Ch. W. Mills naziva sociološki pogled na društvo koji ujedinjuje pojedinačni život i društvenu strukturu?

A. sociološka imaginacija
B. sociološka metoda
C. sociološka perspektiva
D. sociološka teorija

(1 bod)

2. Kojim korakom započinju znanstvena istraživanja u sociologiji?

A. određivanjem uzorka ispitanika
B. izvođenjem zaključka istraživanja
C. definiranjem istraživačkoga problema
D. obradom i analizom rezultata istraživanja

(1 bod)

3. Na koju se kulturnu sastavnicu odnosi primjer kažnjavanja učenika isključivanjem iz škole zbog neprihvatljivoga ponašanja?

A. na jezik
B. na normu
C. na simbol
D. na znak

(1 bod)

4. Koje se od navedenih obilježja odnosi na lovačko-sakupljačko društvo?

- A. sjedilački način života
- B. pojava države kao oblika uprave
- C. masovna proizvodnja dobara i usluga
- D. društveni položaji koji se temelje isključivo na spolu i dobi

(1 bod)

5. Prema kojoj teorijskoj perspektivi društveni odnosi proizlaze iz načina na koji pojedinci doživljavaju i definiraju društvenu situaciju?

- A. prema konfliktnoj perspektivi
- B. prema feminističkoj perspektivi
- C. prema funkcionalističkoj perspektivi
- D. prema interakcionističkoj perspektivi

(1 bod)

6. Kako E. Durkheim analizira uzroke samoubojstva u modernome društvu?

- A. kao društveni sukob
- B. kao društvenu činjenicu
- C. kao društveno djelovanje
- D. kao društvenu interakciju

(1 bod)

7. Kako se nazivaju suvremene društvene skupine, poput vegetarijanaca ili navijača, čiji članovi dijele specifične vrijednosti, norme i obrasce ponašanja?

- A. kaste
- B. supkulture
- C. totalne institucije
- D. statističke kategorije

(1 bod)

Sociologija

8. Koji se tip društvene pokretljivosti pojedinca odnosi na njegovu učestalu selidbu bez promjene društvenoga položaja?

- A. silazna
- B. uzlazna
- C. horizontalna
- D. međugeneracijska

(1 bod)

9. Koja je vrsta identiteta karakteristična isključivo za industrijski tip društva?

- A. klasni
- B. plemenski
- C. rasni
- D. srodnički

(1 bod)

10. Pozorno pročitajte tekst.

Vjerska zajednica *Shakers* iz SAD-a okuplja žene i muškarce koji prakticiraju strogi celibat (suzdržavanje od spolnih odnosa), ne vjeruju u brak i romantične odnose te spavaju u odvojenim sobama. Smatraju da su svi članovi potpuno jednaki, zagovaraju zajedničko vlasništvo dobara i posvajanje djece.

Kako se naziva alternativni stil života vjerske zajednice *Shakersa* opisan u tekstu?

- A. komuna
- B. kohabitacija
- C. samački život
- D. istospolno partnerstvo

(1 bod)

11. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na ekonomsku funkciju obitelji?

- A. Svaki mjesec roditelji daju svom djetetu džeparac.
- B. Jednom tjedno cijela obitelj odlazi na trčanje u obližnji park.
- C. Svakoga dana roditelji s djecom igraju bar jednu društvenu igru.
- D. Jednom u dva tjedna roditelj odlazi u školu provjeriti djetetove ocjene i vladanje.

(1 bod)

12. Koje je od navedenih obilježja međuljudskih odnosa specifično za kolektivno ponašanje?

- A.** trajna povezanost
- B.** hijerarhijski odnosi
- C.** visoki stupanj bliskosti
- D.** ograničena socijalna interakcija

(1 bod)

13. Kako se prema Ch. H. Cooleyju nazivaju grupe u kojima je cilj interakcije među pojedincima ostvarivanje profesionalnih interesa?

- A.** etničke grupe
- B.** primarne grupe
- C.** sekundarne grupe
- D.** srodničke grupe

(1 bod)

14. Koji sociološki pojam obuhvaća utjecaj obitelji, vršnjaka, fakulteta i umjetne inteligencije na život pojedinca u suvremenome društvu?

- A.** društveni pokreti
- B.** kulturni identiteti
- C.** birokratske organizacije
- D.** socijalizacijski čimbenici

(1 bod)

15. Kako se naziva sastavnica društvene strukture unutar koje se razlikuju očekivana i stvarna ponašanja pojedinaca, primjerice prijatelja koji ne pružaju podršku iako se to od njih očekuje?

- A.** društvena kategorija
- B.** društvena uloga
- C.** društveni položaj
- D.** društveni status

(1 bod)

16. Koji društveni proces, prema K. Marxu, treba dovesti do napretka i slobode čovjeka?

- A.** razvoj nacija
- B.** širenje religija
- C.** održavanje društvenih mreža
- D.** razrješavanje društvenih sukoba

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.
Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Kojemu istraživačkom pristupu pripada analiza koeficijenata povezanosti između stope učestalosti razvoda braka i udjela žena na tržištu rada?

(1 bod)

18. Kako E. Durkheim naziva oblik društvenih veza karakterističan za tradicionalne zajednice poput Inuita koji dijele vjerovanja te surađuju u lovu i preradi ribe oslanjajući se jedni na druge?

(1 bod)

19. Kako se naziva kulturna sastavnica koja se odnosi na predvidljivo, ponavljajuće i standardizirano ponašanje ljudi koje se odvija u određenim situacijama i u određeno vrijeme?

(1 bod)

Sociologija

20. Pozorno pročitajte tekst.

U srednjovjekovnoj Europi dječaci iz seljačkih obitelji, zbog neplemićkoga porijekla, nisu imali pravo na obrazovanje i bili su predodređeni za težački rad. Do osobnoga napretka mogli su doći samo ako su primjerice svećenici ili plemići prepoznali u njima određeni talent i zauzeli se za njihovo obrazovanje.

Kako se naziva stratifikacijski sustav opisan u tekstu?

(1 bod)

21. Koji je kriterij društvene nejednakosti osnova za smještanje romske djece u razrede za djecu s teškoćama u razvoju u pojedinim europskim zemljama, najčešće zbog njihova nedovoljnoga poznavanja standardnoga jezika?

(1 bod)

22. Kako se naziva kulturno pravilo prema kojemu je sklapanje braka dopušteno isključivo između pripadnika istoga društvenog sloja ili kaste?

(1 bod)

23. Pozorno pročitajte tekst.

Nedavno vjenčani Pierre i Amelie žive u unajmljenome stanu u Parizu. Doselili su iz ruralne, izrazito patrijarhalne sredine u Normandiji pa je Pierre, kao muškarac, preuzeo ulogu „glave obitelji”. Stan do njihovoga unajmio je bračni par Agus i Rina sa sinom koji su doselili iz Indonezije. U skladu s matrijarhalnom kulturom zajednice iz koje potječu, Rina kao supruga i majka donosi sve važne odluke.

Kojoj vrsti obitelji, prema obitavanju, pripadaju oba primjera opisana u tekstu?

(1 bod)

- 24.** Kako se prema F. Tönniesu nazivaju bliski, emotivni i suradnički društveni odnosi koje ugrožava razvoj modernoga industrijskog društva?

(1 bod)

- 25.** Kojoj vrsti gomile pripadaju navijačke skupine koje se ponašaju agresivno i rušilački?

(1 bod)

- 26.** Kako se naziva složeni proces usvajanja društveno prihvatljivih vrijednosti i obrazaca ponašanja društvenom interakcijom?

(1 bod)

- 27.** Kako se naziva vrsta obitelji unutar koje supružnici podjednako ekonomski doprinose, dijele kućanske obveze i zajednički donose odluke?

(1 bod)

- 28.** Kojoj vrsti društvenoga djelovanja prema M. Weberu pripada odluka menadžera da zbog veće zarade i efikasnosti u poslovanje tvrtke uvede digitalni marketing i e-trgovinu, a napusti tradicionalne oblike trgovanja i promidžbe?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora**

u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

Marko, mladić iz utjecajne obitelji te nasljednik lanca hotela, cijeli je život živio u luksuzu. Nikada nije radio, kuhao, čak ni otvarao sebi vrata. Kad je majka otišla u Dubai preko blagdana, našao se u nevolji jer je morao sam otići kupiti hranu! Odjeven u odijelo došao je pred lokalnu trgovinu. Prvi šok doživio je kod vrata – morao ih je sam otvoriti! Došao je do voća, podigao jabuku i tražio cijenu. Nije ju našao, pa je upitao prodavačicu: „Gospođo, molim Vas, koliko košta ova... sfera s nijansama crvene?” Prodavačica ga pogleda: „Jabuka, 4 eura kilogram.” Marko uzvrat: „Jabuka, sjajno! Umotajte to!” Prodavačica nastavi: „Dečko, ovo je samoposluga, uzmi vrećicu.” Marko, i dalje u šoku, krene prema blagajni. „Dajte, gospođo, naplatite ovo!” Prodavačica: „Dečko, sam – samoposluga, znaš šta to znači?” „Da se poslužujem sam? Vi radnici ste tu da radite, zar ne?” ljutito će Marko. Prodavačica mu uzvrat: „Samo čekamo tebe da nam kažeš što trebamo, buržuju! Ajde, pomakni se, ljudi čekaju.”

- 29.1.** Koji sociolog koristi klasnu podjelu opisanu u tekstu kao temeljnu odrednicu društvenih odnosa?

(1 bod)

- 29.2.** Koja je vrsta društvenoga položaja, prema načinu zauzimanja, opisana u Markovu primjeru?

(1 bod)

30. Pozorno pročitajte tekst.

Lucija je cijeli život živjela u malome stanu s majkom koja je radila kao čistačica i bakom koja je šivala odjeću za susjede kako bi pomogla kućnomu budžetu. Oca nije poznavala. U školi je brzo shvatila da siromaštvo nije samo pitanje novca – to je i identitet koji nosiš. Njezine tenisice su uvijek bile jedan broj prevelike da bi mogle trajati i iduće školske godine. Školske izlete je uglavnom propuštala. Lucija se uvijek nečega morala odricati. Iako je bila izvrsna učenica, nakon osnovne škole upisala je trogodišnju strukovnu školu kako bi mogla što prije početi raditi i pomagati obitelji. Sad, s osamnaest godina, radi kao obrtnička naučnica. Prvu plaću nije potrošila na sebe – kupila je baki tkaninu, a majci nešto odjeće. Želi studirati, ali kako? Mora puno raditi i osjeća se kao u začaranome krugu.

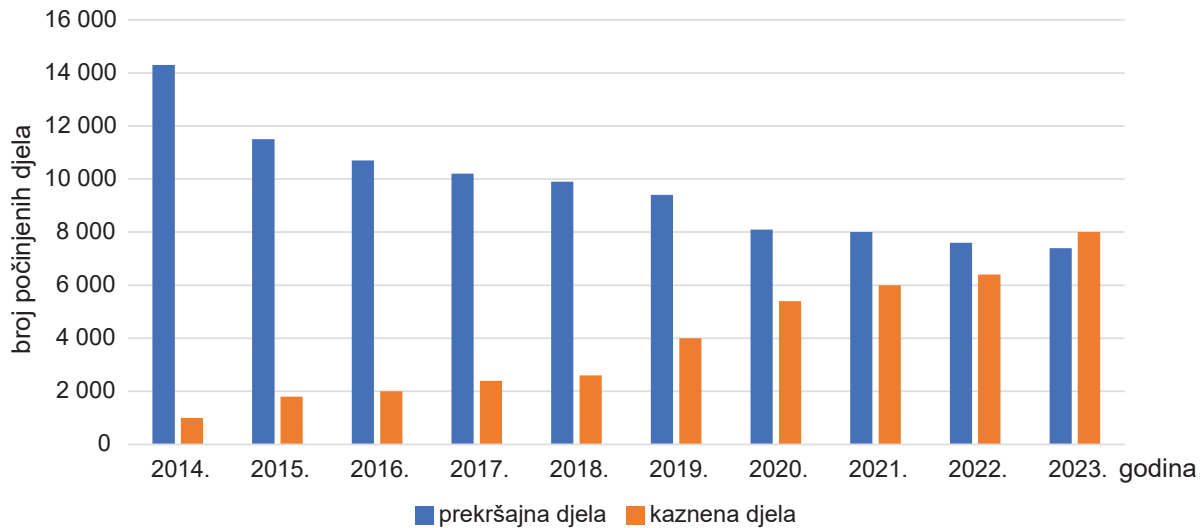
30.1. Koje obilježje Lucijina materijalnog stanja ima ključan utjecaj na oblikovanje njezina identiteta?

(1 bod)

30.2. Koji oblik društvene nejednakosti određuje Lucijine životne šanse?

(1 bod)

- 31.** Pozorno pogledajte grafički prikaz kretanja broja počinjenih prekršajnih i kaznenih djela nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2023. godine. Prekršajna djela nasilja u obitelji uključuju lakše fizičko nasilje, psihičko nasilje, ekonomsko nasilje i zanemarivanje. Kaznena djela nasilja uključuju tjelesne ozljede, teške tjelesne ozljede, ubojstva, zlostavljanje i silovanje.

Izvor: Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2023. godinu

- 31.1.** Navedite prema grafičkome prikazu trend kretanja broja prekršajnih djela.

(1 bod)

- 31.2.** U kojoj je godini prema grafičkome prikazu teško nasilje u obitelji postalo dominantno?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora**

u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom

i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

32. Pozorno pročitajte tekst.

Ako se nepristojno ponašanje u razredu može razviti u ponašanje s ozbiljnijim posljedicama kao što je vršnjačko nasilje (*bullying*), što sugerira naša studija, onda to ima praktičnu važnost za nastavnike. Istraživanje je pokazalo da bi nastavnici mogli zanemariti nepristojno ponašanje u razredu u nastojanju da se ne prekida nastava (...). Međutim, budući da je naše istraživanje pokazalo da nepristojno ponašanje u učionici pouzdano predviđa nasilničko ponašanje, treba naglasiti važnost intervencije u takvo ponašanje u ranoj fazi prije nego što ima potencijal razviti se u neki oblik *bullyinga*. Sveukupno, nepristojnost u učionici ne samo da može negativno utjecati na poučavanje i učenje (...), već također može doprinijeti okolnostima koje promiču nasilničko ponašanje u adolescenciji (...).

Prilagođeno prema: *Journal of Adolescence*, 2024.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

32.1. Navedite prema tekstu jednu moguću posljedicu zanemarivanja nepristojnoga ponašanja u razredu.

(1 bod)

32.2. Koja teorija tumači devijantnost djece kao rezultat usvajanja modela lošega ponašanja odraslih?
Opišite prema tekstu način na koji nastavnici mogu doprinijeti devijantnomu ponašanju učenika.

(2 boda)

33. Pozorno pročitajte tekst.

Prema našem istraživanju ne postoje dokazi koji opravdavaju školska pravila kojima se zabranjuje korištenje pametnoga telefona tijekom školskoga dana u sadašnjemu obliku, s obzirom na to da nisu uočene razlike u mentalnim, fizičkim i akademskim postignućima mladih u školama koje zabranjuju korištenje pametnoga telefona u odnosu na škole koje dopuštaju i ne ograničavaju korištenje pametnoga telefona. Međutim, pronađena je povezanost između sve dužega vremena provedenoga na pametnim telefonima / društvenim medijima i pogoršanja mentalnoga zdravlja i dobrobiti mladih, što podupire potrebu praćenja korištenja pametnih telefona / društvenih medija kod mladih i razvoja školske politike kao dijela cjelovitoga pristupa. Prevencija bi trebala biti usmjerena i na druga ponašanja koja utječu na mentalno zdravlje i dobrobit, a pod utjecajem su povećane upotrebe pametnih telefona / društvenih medija poput spavanja, tjelesne aktivnosti, uspjeha, ponašanja u razredu i neprihvatljive upotrebe.

Prilagođeno prema: *The Lancet Regional Health – Europe*, 2025.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Kakav je prema tekstu učinak zabrane korištenja pametnih telefona tijekom nastave na poboljšanje mentalnoga zdravlja mladih?

(1 bod)

33.2. Navedite povijesni tip razvoja društva za koji je karakteristično povećano korištenje digitalnih tehnologija i opišite kako one prema tekstu utječu na mentalno zdravlje i dobrobit mladih.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica